

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 9ης Νοεμβρίου 2004 (*)

«Οδηγία 96/9/ΕΚ – Νομική προστασία των βάσεων δεδομένων – Έννοια της βάσεως δεδομένων – Πεδίο εφαρμογής του ειδικής φύσεως δικαιώματος – Προγράμματα ποδοσφαιρικών αγώνων – Στοιχήματα»

Στην υπόθεση C-444/02,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ,

την οποία υπέβαλε το Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών, με απόφαση της 11ης Ιουλίου 2002, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 9 Δεκεμβρίου 2002, στο πλαίσιο της δίκης

Fixtures Marketing Ltd

κατά

Οργανισμού Προγνωστικών Αγώνων Ποδοσφαίρου ΑΕ (ΟΠΑΠ),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους Β. Σκουρή, Πρόεδρο, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas και K. Lenaerts (εισηγητή), προέδρους τμήματος, τον J.-P. Puissochet, τον R. Schintgen, την N. Colneric και τον J. N. Cunha Rodrigues, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: C. Stix-Hackl

γραμματείς: M. Múgica Arzamendi και M.-F. Contet, κύριες υπάλληλοι διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της συνεδριάσεως της 30ής Μαρτίου 2004,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

- η Fixtures Marketing Ltd, εκπροσωπούμενη από τον δικηγόρο Κ. Γιαννακόπουλο,
- ο Οργανισμός Προγνωστικών Αγώνων Ποδοσφαίρου ΑΕ, εκπροσωπούμενος από τους δικηγόρους Φ. Χριστοδούλου, Κ. Χριστοδούλου, Α. Δούζα, Λ. Μαραβέλη και Χ. Παμπούκη,
- η Ελληνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την Ε. Μαμούνα και τους Ι. Μπακόπουλο και Β. Κυριαζόπουλο,

- η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την A. Snoecx, επικουρούμενη από τον P. Vlaemminck, advocaat,
- η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον E. Riedl,
- η Πορτογαλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον L. Fernandes και την A. P. Matos Barros,
- η Φινλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την T. Rynnä,
- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τις K. Banks και M. Πατακιά,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 8ης Ιουνίου 2004,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των διατάξεων της οδηγίας 96/9/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαρτίου 1996, σχετικά με τη νομική προστασία των βάσεων δεδομένων (ΕΕ L 77, σ. 20, στο εξής: οδηγία).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της εταιρίας Fixtures Marketing Ltd (στο εξής: Fixtures) και του Οργανισμού Προγνωστικών Αγώνων Ποδοσφαίρου ΑΕ (στο εξής: ΟΠΑΠ). Η διαφορά ανέκυψε λόγω της εκ μέρους του ΟΠΑΠ χρησιμοποίησης, για τη διοργάνωση παιγνίων με αντικείμενο προγνωστικά, πληροφοριακών στοιχείων προερχομένων από τα προγράμματα ποδοσφαιρικών αγώνων των πρωταθλημάτων της Αγγλίας και της Σκωτίας.

Νομικό πλαίσιο

3 Σκοπός της οδηγίας, σύμφωνα με το άρθρο της 1, παράγραφος 1, είναι η νομική προστασία των πάσης μορφής βάσεων δεδομένων. Η βάση δεδομένων ορίζεται, στο άρθρο 1, παράγραφος 2, της ίδιας οδηγίας, ως «η συλλογή έργων, δεδομένων ή άλλων ανεξάρτητων στοιχείων, διευθετημένων κατά συστηματικό ή μεθοδικό τρόπο και ατομικώς προσιτών με ηλεκτρονικά μέσα ή κατ' άλλον τρόπο».

4 Το άρθρο 3 της οδηγίας θεσπίζει μια προστασία βάσει του δικαιώματος του δημιουργού για τις «βάσεις δεδομένων οι οποίες λόγω της επιλογής ή της διευθέτησης του περιεχομένου τους αποτελούν πνευματικά δημιουργήματα».

5 Το άρθρο 7 της οδηγίας, που θεσπίζει ένα δικαίωμα ειδικής φύσεως (*sui generis*), έχει ως εξής:

«Αντικείμενο της προστασίας

1. Τα κράτη μέλη παρέχουν στον κατασκευαστή μιας βάσης δεδομένων το δικαίωμα να απαγορεύει την εξαγωγή ή/και [επ]αναχρησιμοποίηση του συνόλου ή

ουσιώδους μέρους, αξιολογούμενου ποιοτικά ή ποσοτικά, του περιεχομένου της βάσης δεδομένων, εφόσον η απόκτηση, ο έλεγχος ή η παρουσίαση του περιεχομένου της βάσης καταδεικνύουν ουσιώδη ποιοτική ή ποσοτική επένδυση.

2. Για τους σκοπούς του παρόντος κεφαλαίου νοείται ως:

α) “εξαγωγή”: η μόνιμη ή προσωρινή μεταφορά του συνόλου ή ουσιώδους μέρους του περιεχομένου βάσης δεδομένων σε άλλο υπόθεμα, με οποιοδήποτε μέσο ή υπό οποιαδήποτε μορφή·

β) “[επ]αναχρησιμοποίηση”: η πάσης μορφής διάθεση στο κοινό του συνόλου ή ουσιώδους μέρους του περιεχομένου της βάσης με διανομή αντιγράφων, εκμίσθωση, μετάδοση με άμεση επικοινωνία ή με άλλες μορφές. Η πρώτη πώληση αντιγράφου μιας βάσης δεδομένων στην Κοινότητα από το δικαιούχο ή με τη συγκατάθεσή του συνιστά ανάλωση του δικαιώματος ελέγχου της μεταπώλησης του εν λόγω αντιγράφου στην Κοινότητα.

Ο δανεισμός στο κοινό δεν συνιστά πράξη εξαγωγής ή [επ]αναχρησιμοποίησης.

3. Το δικαίωμα που αναφέρεται στην παράγραφο 1 μπορεί να μεταβιβασθεί, εκχωρηθεί ή να παραχωρηθεί δωρεάν με συμβατική άδεια.

4. Το δικαίωμα που αναφέρεται στην παράγραφο 1 ισχύει ανεξάρτητα από το εάν η εν λόγω βάση δεδομένων επιδέχεται προστασία βάσει του δικαιώματος του δημιουργού ή άλλων δικαιωμάτων. Επιπλέον, ισχύει ανεξάρτητα από το εάν το περιεχόμενο της εν λόγω βάσης δεδομένων επιδέχεται προστασία βάσει του δικαιώματος του δημιουργού ή άλλων δικαιωμάτων. Η προστασία των βάσεων δεδομένων βάσει του δικαιώματος που αναφέρεται στην παράγραφο 1 δεν θίγει ενδεχόμενα δικαιώματα επί του περιεχομένου τους.

5. Δεν επιτρέπεται η επανειλημμένη και συστηματική εξαγωγή ή/και [επ]αναχρησιμοποίηση επουσιωδών μερών του περιεχομένου της βάσης δεδομένων εφόσον συνεπάγεται τη διενέργεια πράξεων που έρχονται σε σύγκρουση με την κανονική εκμετάλλευση της βάσης δεδομένων ή θίγουν αδικαιολόγητα τα νόμιμα συμφέροντα του κατασκευαστή της βάσης.»

6 Η οδηγία μεταφέρθηκε στο ελληνικό δίκαιο με τον νόμο 2819/2000 (ΦΕΚ Α' 84/15-3-2000).

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

7 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι οι διοργανωτές των πρωταθλημάτων ποδοσφαίρου της Αγγλίας και της Σκωτίας ανέθεσαν στην εταιρία Football Fixtures Ltd τη διαχείριση, μέσω συμβάσεων παροχής αδειας, των εκτός Ηνωμένου Βασιλείου χρήσεων των προγραμμάτων των αγώνων των εν λόγω πρωταθλημάτων ποδοσφαίρου. Στη Fixtures παραχωρήθηκε το δικαίωμα εκπροσωπήσεως των κατόχων των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας που συνδέονται με τα προγράμματα αυτά.

8 Ο ΟΠΑΠ διαθέτει στην Ελλάδα μονοπώλιο για τη διοργάνωση των τυχερών παιχνιδιών. Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του, χρησιμοποιεί πληροφοριακά στοιχεία

προερχόμενα από τα προγράμματα ποδοσφαιρικών αγώνων των πρωταθλημάτων της Αγγλίας και της Σκωτίας.

9 Η Fixtures υπέβαλε ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών αίτηση λήψεως ασφαλιστικών μέτρων κατά του ΟΠΑΠ, για τον λόγο ότι οι πρακτικές του απαγορεύονται από το ειδικής φύσεως δικαίωμά της που κατέχει δυνάμει του άρθρου 7 της οδηγίας.

10 Το Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών, δεδομένου ότι αντιμετώπισε προβλήματα ερμηνείας της οδηγίας, αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Ποιο είναι το νόημα της βάσεως δεδομένων και ποια είναι η έκταση εφαρμογής της οδηγίας [...] και ειδικώς του άρθρου 7 αυτής, που αναφέρεται στο ειδικής φύσεως (*suí generis*) δικαίωμα;

2) Αφού θα οριοθετηθεί η έκταση εφαρμογής της οδηγίας, τυγχάνουν προστασίας οι κατάλογοι [προγράμματα] ποδοσφαιρικών αγώνων, σαν βάσεις δεδομένων επί των οποίων υπάρχει ειδικής φύσεως δικαίωμα κατασκευαστή και με ποιες προϋποθέσεις;

3) Πώς ακριβώς προσβάλλεται το δικαίωμα επί της βάσης των δεδομένων και αυτό προστατεύεται επί αναδιάρθρωσης του περιεχομένου της βάσης δεδομένων;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του παραδεκτού

11 Η Φινλανδική Κυβέρνηση αμφισβητεί το παραδεκτό της αιτήσεως για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως. Υποστηρίζει ότι η απόφαση περί παραπομπής είναι ασαφής όσον αφορά το νομικό και πραγματικό πλαίσιο της υποθέσεως της κύριας δίκης, πράγμα που εμποδίζει το Δικαστήριο να δώσει χρήσιμες απαντήσεις στα υποβληθέντα ερωτήματα και τα κράτη μέλη να υποβάλουν λυσιτελείς παρατηρήσεις επί των ερωτημάτων αυτών.

12 Πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, η ανάγκη να δοθεί ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου που να είναι χρήσιμη για το εθνικό δικαστήριο επιβάλλει το δικαστήριο αυτό να καθορίζει το πραγματικό και κανονιστικό πλαίσιο εντός του οποίου εντάσσονται τα ερωτήματα που υποβάλλει ή, τουλάχιστον, να εξηγεί τις πραγματικές καταστάσεις στις οποίες στηρίζονται τα ερωτήματα αυτά (απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 1999, C-67/96, Albany, Συλλογή 1999, σ. I-5751, σκέψη 39).

13 Τα στοιχεία που παρέχονται με τις αποφάσεις περί παραπομπής πρέπει όχι μόνο να καθιστούν δυνατό στο Δικαστήριο να δίδει χρήσιμες απαντήσεις, αλλά και να παρέχουν στις κυβερνήσεις των κρατών μελών, καθώς και στους λοιπούς ενδιαφερομένους διαδίκους, τη δυνατότητα να υποβάλλουν παρατηρήσεις σύμφωνα με το άρθρο 20 του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου. Εναπόκειται στο Δικαστήριο να μεριμνά για τη διασφάλιση της δυνατότητας αυτής, λαμβανομένου υπόψη ότι, δυνάμει της προαναφερθείσας διατάξεως, μόνον οι αποφάσεις περί παραπομπής κοινοποιούνται στους ενδιαφερομένους διαδίκους (προπαρατεθείσα απόφαση Albany, σκέψη 40).

14 Εν προκειμένω, από τις παρατηρήσεις που κατέθεσαν οι διάδικοι της κύριας δίκης και οι κυβερνήσεις των κρατών μελών, σύμφωνα με το άρθρο 20 του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου, προκύπτει ότι τα στοιχεία που περιέχονται στην απόφαση περί παραπομπής τους παρέσχον τη δυνατότητα να κατανοήσουν ότι η διαφορά της κύριας δίκης ανεφύη λόγω της εκ μέρους του ΟΠΑΠ χρήσεως, για τη διοργάνωση αθλητικών στοιχημάτων, πληροφοριακών στοιχείων προερχομένων από τα προγράμματα των ποδοσφαιρικών αγώνων που καταρτίζουν οι επαγγελματικές ποδοσφαιρικές ενώσεις και ότι, στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται σχετικά με την έννοια της βάσεως δεδομένων κατά το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας και σχετικά με το πεδίο εφαρμογής και το περιεχόμενο του ειδικής φύσεως δικαιώματος που προβλέπει το άρθρο 7 της εν λόγω οδηγίας.

15 Περαιτέρω, η απόφαση περί παραπομπής περιέχει διευκρινίσεις ως προς τις σχέσεις που υφίστανται μεταξύ των οικείων ποδοσφαιρικών ενώσεων, της Football Fixtures Ltd και της Fixtures, οπότε μπορεί να κατανοηθεί για ποιο λόγο η τελευταία αυτή ζητεί, στο πλαίσιο της διαφοράς της κύριας δίκης, την προστασία που συνδέεται με το ειδικής φύσεως δικαίωμα.

16 Εξάλλου, βάσει των στοιχείων που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο, το Δικαστήριο έχει επαρκή γνώση του πλαισίου της διαφοράς της κύριας δίκης ώστε να μπορέσει να ερμηνεύσει τις οικείες κοινοτικές διατάξεις σε σχέση με την κατάσταση η οποία αποτελεί το αντικείμενο της διαφοράς αυτής.

17 Επομένως, η αίτηση για την έκδοση της προδικαστικής αποφάσεως είναι παραδεκτή.

Επί της ουσίας

Επί της έννοιας της βάσεως δεδομένων κατά το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας

18 Το αιτούν δικαστήριο ζητεί καταρχάς, με τα δύο πρώτα ερωτήματά του, να διευκρινιστεί το πεδίο που καλύπτει η έννοια της βάσεως δεδομένων κατά το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας και αν εμπίπτουν στην έννοια αυτή τα προγράμματα ποδοσφαιρικών αγώνων.

19 Η βάση δεδομένων, κατά την έννοια της οδηγίας, ορίζεται στο άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής ως «συλλογή δεδομένων ή άλλων ανεξάρτητων στοιχείων, διευθετημένων κατά συστηματικό ή μεθοδικό τρόπο και ατομικώς προσιτών με ηλεκτρονικά μέσα ή κατ' άλλον τρόπο».

20 Όπως υποστηρίζουν η Fixtures και η Επιτροπή, πολλά στοιχεία εκφράζουν τη βούληση του κοινοτικού νομοθέτη να προσδώσει στην έννοια της βάσεως δεδομένων, κατά την οδηγία, ευρύ περιεχόμενο, απαλλαγμένο από τυπικούς, τεχνικούς ή ουσιαστικούς περιορισμούς.

21 Έτσι, το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας προβλέπει ότι η οδηγία αυτή αφορά τη νομική προστασία των «πάσης μορφής» βάσεων δεδομένων.

22 Μολονότι η πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου περί της νομικής προστασίας των βάσεων δεδομένων (ΕΕ 1992, C 156, σ. 4), που υπέβαλε η Επιτροπή στις 15 Απριλίου 1992, αφορούσε αποκλειστικά τις ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων,

σύμφωνα με τον ορισμό της βάσεως δεδομένων του άρθρου 1, πρώτο εδάφιο, σημείο 1, της εν λόγω προτάσεως οδηγίας, συμφωνήθηκε, κατά τη νομοθετική διαδικασία, «να επεκταθεί η προστασία που παρέχει η παρούσα οδηγία στις μη ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων», όπως προκύπτει από τη δέκατη τέταρτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας.

23 Σύμφωνα με τη δέκατη έβδομη αιτιολογική σκέψη της ίδιας οδηγίας, η έννοια της βάσεως δεδομένων πρέπει να θεωρείται ότι καλύπτει «παντοειδείς συλλογές έργων, λογοτεχνικών, καλλιτεχνικών, μουσικών ή άλλων, ή άλλο υλικό όπως κείμενα, ήχους, εικόνες, αριθμούς, πραγματικά στοιχεία και δεδομένα». Το γεγονός ότι τα επίμαχα δεδομένα ή στοιχεία αφορούν μια αθλητική δραστηριότητα δεν εμποδίζει συνεπώς τον χαρακτηρισμό τους ως βάσεως δεδομένων κατά την έννοια της εν λόγω οδηγίας.

24 Μολονότι, με την από 23 Ιουνίου 1993 γνώμη του επί της προτάσεως οδηγίας του Συμβουλίου περί της νομικής προστασίας των βάσεων δεδομένων (ΕΕ C 194, σ. 144), το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πρότεινε να εξαρτάται ο χαρακτηρισμός μιας συλλογής στοιχείων ως βάσεως δεδομένων από την προϋπόθεση ότι η συλλογή περιέχει «σημαντικό αριθμό» στοιχείων, έργων ή άλλου υλικού, η προϋπόθεση αυτή δεν περιλαμβάνεται πλέον στον ορισμό του άρθρου 1, παράγραφος 2, της οδηγίας.

25 Για να εκτιμηθεί αν υφίσταται βάση δεδομένων κατά την έννοια της οδηγίας, δεν έχει σημασία αν η συλλογή αποτελείται από στοιχεία προερχόμενα από πηγή ή από πηγές διαφορετικές από το πρόσωπο που δημιουργήσε τη συλλογή αυτή, από στοιχεία που αυτό έχει δημιουργήσει ή από στοιχεία που εμπίπτουν στη μία ή στην άλλη από τις δύο αυτές κατηγορίες.

26 Αντίθετα προς όσα υποστηρίζουν η Ελληνική και η Πορτογαλική Κυβέρνηση, από κανένα στοιχείο της οδηγίας δεν μπορεί να συναχθεί ότι ο χαρακτηρισμός ενός συνόλου στοιχείων ως βάσεως δεδομένων εξαρτάται από το αν υφίσταται ίδιο πνευματικό έργο του δημιουργού της. Όπως τονίζει η Επιτροπή, το κριτήριο της πρωτοτυπίας είναι λυσιτελές μόνο για να εκτιμηθεί αν η βάση δεδομένων μπορεί να τύχει της προστασίας βάσει του δικαιώματος του δημιουργού που θεσπίζει το κεφάλαιο II της οδηγίας, όπως προκύπτει από το άρθρο 3, παράγραφος 1, καθώς και από τη δέκατη πέμπτη και τη δέκατη έκτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας αυτής.

27 Σε αυτό το πλαίσιο ευρείας ερμηνείας, από διάφορα στοιχεία της οδηγίας προκύπτει ότι η ειδοποιός διαφορά της εννοίας της βάσεως δεδομένων κατά την οδηγία αυτή αντλείται από ένα λειτουργικό κριτήριο.

28 Από την ανάγνωση των αιτιολογικών σκέψεων της οδηγίας προκύπτει συγκεκριμένα ότι, λαμβανομένης υπόψη της «ταχύρρυθμη[ς] αύξηση[ς], στην Κοινότητα και ανά τον κόσμο, της ποσότητας των πληροφοριών που παράγονται και υφίστανται επεξεργασία κάθε χρόνο σε όλους τους τομείς του εμπορίου και της βιομηχανίας», σύμφωνα με τη δέκατη αιτιολογική σκέψη, η νομική προστασία που θεσπίζει η εν λόγω οδηγία αποσκοπεί στην ενθάρρυνση της αναπτύξεως συστημάτων που επιτελούν λειτουργίες «αποθήκευσης» και «επεξεργασίας των πληροφοριών», όπως προκύπτει από τη δέκατη και τη δωδέκατη αιτιολογική σκέψη.

29 Έτσι, ο χαρακτηρισμός ενός συνόλου στοιχείων ως βάσεως δεδομένων εξαρτάται, καταρχάς, από την ύπαρξη μιας συλλογής «ανεξάρτητων στοιχείων», ήτοι στοιχείων δυναμένων να χωριστούν τα μεν από τα δε χωρίς να επηρεασθεί η αξία

του πληροφοριακού, λογοτεχνικού, καλλιτεχνικού, μουσικού ή άλλου περιεχομένου τους. Τούτο συνεπάγεται ότι αποκλείονται από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας τα οπτικοακουστικά, κινηματογραφικά, λογοτεχνικά ή μουσικά έργα, σύμφωνα με τη δέκατη έβδομη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας αυτής.

30 Ο χαρακτηρισμός μιας συλλογής ως βάσεως δεδομένων προϋποθέτει, εν συνεχεία, ότι τα ανεξάρτητα στοιχεία που συνιστούν τη συλλογή αυτή έχουν διευθετηθεί κατά συστηματικό ή μεθοδικό τρόπο και είναι ατομικώς προσιτά κατά τον ένα ή τον άλλο τρόπο. Χωρίς να απαιτεί να είναι φυσικά ορατή αυτή η συστηματική ή μεθοδική διευθέτηση, σύμφωνα με την εικοστή πρώτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας, η προϋπόθεση αυτή συνεπάγεται ότι η συλλογή βρίσκεται σε ένα σταθερό υπόθεμα, οποιασδήποτε φύσεως, και περιλαμβάνει ένα τεχνικό μέσο, όπως είναι η ηλεκτρονική, η ηλεκτρομαγνητική ή η ηλεκτροοπτική μέθοδος, σύμφωνα με τη δέκατη τρίτη αιτιολογική σκέψη της ίδιας οδηγίας, ή κάποιο άλλο μέσον, όπως είναι ένα ευρετήριο, ένας πίνακας περιεχομένων, ένα σχέδιο ή ένας ιδιαίτερος τρόπος ταξινόμησης, που να επιτρέπει τον εντοπισμό κάθε ανεξάρτητου στοιχείου που περιέχεται στη βάση αυτή.

31 Η δεύτερη αυτή προϋπόθεση καθιστά δυνατή τη διάκριση της βάσεως δεδομένων κατά την έννοια της οδηγίας, που χαρακτηρίζεται από ένα μέσο που επιτρέπει την ανεύρεση εντός της βάσεως εκάστου των συστατικών της στοιχείων, και μιας συλλογής στοιχείων που παρέχει πληροφορίες αλλά δεν διαθέτει κανένα μέσον επεξεργασίας των επί μέρους στοιχείων που τη συνθέτουν.

32 Από την προεκτεθείσα ανάλυση προκύπτει ότι η έννοια της βάσεως δεδομένων κατά το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας καλύπτει κάθε συλλογή περιέχουσα έργα, δεδομένα ή άλλα στοιχεία, δυνάμενα να χωριστούν τα μεν από τα δε χωρίς να επηρεαστεί η αξία του περιεχομένου τους, και περιλαμβάνουσα μια μέθοδο ή ένα σύστημα, οποιασδήποτε φύσεως, που να καθιστά δυνατή την ανεύρεση εκάστου των συστατικών στοιχείων της.

33 Στην υπόθεση της κύριας δίκης, η ημερομηνία, το ωράριο και η ταυτότητα των δύο ομάδων, της γηπεδούχου και της φιλοξενούμενης, που αφορούν μια ποδοσφαιρική συνάντηση, εμπίπτουν στην έννοια των ανεξάρτητων στοιχείων κατά το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας, καθόσον έχουν αυτοτελή πληροφοριακή αξία.

34 Συγκεκριμένα, ναι μεν, βεβαίως, το ενδιαφέρον ενός ποδοσφαιρικού πρωταθλήματος έγκειται στη συνολική θεώρηση των διαφόρων συναντήσεων του πρωταθλήματος αυτού, πλην όμως τα δεδομένα σχετικά με την ημερομηνία, το ωράριο και την ταυτότητα των ομάδων που αφορούν μια συγκεκριμένη συνάντηση έχουν αυτοτελή αξία καθόσον παρέχουν στους ενδιαφερομένους τρίτους τις πρόσφορες πληροφορίες.

35 Η συμπίληση των ημερομηνιών, των ωραρίων και των ονομάτων των ομάδων που αφορούν τις συναντήσεις των διαφόρων ημερών ενός ποδοσφαιρικού πρωταθλήματος αποτελεί, υπό τις συνθήκες αυτές, συλλογή ανεξάρτητων στοιχείων. Η διευθέτηση, υπό μορφή προγράμματος, των ημερομηνιών, των ωραρίων και των ονομάτων των ομάδων που αφορούν τις διάφορες αυτές ποδοσφαιρικές συναντήσεις πληροί τις προϋποθέσεις συστηματικής ή μεθοδικής διευθετήσεως και ατομικής προσβάσεως όσον αφορά τα στοιχεία που αποτελούν τη συλλογή αυτή. Το προβαλλόμενο από την Ελληνική και την Αυστριακή Κυβέρνηση γεγονός ότι η

αντιστοίχιση των ομάδων πραγματοποιείται κατόπιν κληρώσεως δεν μπορεί να θέσει εν αμφιβόλω την προεκτεθείσα ανάλυση.

36 Επομένως, ένα πρόγραμμα ποδοσφαιρικών αγώνων όπως τα επίμαχα στην υπόθεση της κύριας δίκης συνιστά βάση δεδομένων κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 2, της οδηγίας.

Επί του πεδίου εφαρμογής του ειδικής φύσεως δικαιώματος

37 Το αιτούν δικαστήριο ερωτά εν συνεχεία το Δικαστήριο, στο πλαίσιο των δύο πρώτων ερωτημάτων του, σχετικά με το πεδίο εφαρμογής της προστασίας βάσει του ειδικής φύσεως δικαιώματος σε ένα πλαίσιο όπως αυτό της διαφοράς της κύριας δίκης.

38 Το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας προβλέπει το ευεργέτημα της προστασίας βάσει του ειδικής φύσεως δικαιώματος μόνο για τις βάσεις δεδομένων που πληρούν ένα συγκεκριμένο κριτήριο, ήτοι ότι η απόκτηση, ο έλεγχος ή η παρουσίαση του περιεχομένου τους καταδεικνύουν ουσιώδη ποιοτική ή ποσοτική επένδυση.

39 Σύμφωνα με την ένατη, τη δέκατη και τη δωδέκατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας, ο σκοπός αυτής συνίσταται, όπως τονίζουν ο ΟΠΑΠ και η Ελληνική Κυβέρνηση, στην ενθάρρυνση και στην προστασία των επενδύσεων σε συστήματα «αποθήκευσης» και «επεξεργασίας» δεδομένων που συντελούν στην ανάπτυξη της αγοράς πληροφοριών σε ένα πλαίσιο χαρακτηριζόμενο από ταχύρυθμη αύξηση της ποσότητας των δεδομένων που παράγονται και υφίστανται επεξεργασία κάθε έτος σε όλους τους τομείς δραστηριοτήτων. Επομένως, η έννοια της επενδύσεως που συνδέεται με την απόκτηση, τον έλεγχο ή την παρουσίαση του περιεχομένου μιας βάσεως δεδομένων πρέπει να νοείται, γενικώς, ως σημαίνουσα την επένδυση που χρησιμοποιείται για τη δημιουργία της εν λόγω βάσεως αυτής καθεαυτήν.

40 Στο πλαίσιο αυτό, η έννοια της επενδύσεως που συνδέεται με την απόκτηση του περιεχομένου μιας βάσεως δεδομένων πρέπει, όπως τονίζουν ο ΟΠΑΠ και η Βελγική, η Αυστριακή και η Πορτογαλική Κυβέρνηση, να νοείται ως δηλούσα τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την αναζήτηση υφισταμένων ανεξάρτητων στοιχείων και τη συγκέντρωσή τους στην εν λόγω βάση, εξαιρουμένων των μέσων που χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία ανεξάρτητων στοιχείων. Ο σκοπός της προστασίας βάσει του ειδικής φύσεως δικαιώματος που θεσπίζει η οδηγία συνίσταται συγκεκριμένα στην ενθάρρυνση της δημιουργίας συστημάτων αποθήκευσης και επεξεργασίας υφισταμένων πληροφοριών και όχι της δημιουργίας στοιχείων δυναμένων να συγκεντρωθούν κατόπιν σε μια βάση δεδομένων.

41 Η ερμηνεία αυτή επιρρωννύεται από την τριακοστή ένατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας, σύμφωνα με την οποία ο σκοπός του ειδικής φύσεως δικαιώματος συνίσταται στην εξασφάλιση προστασίας έναντι της ιδιοποίησης των αποτελεσμάτων που προκύπτουν από οικονομικές και επαγγελματικές επενδύσεις για την «αναζήτηση και συγκέντρωση του περιεχομένου» μιας βάσεως δεδομένων. Όπως τονίζει η γενική εισαγγελέας στα σημεία 67 έως 72 των προτάσεών της, παρά τις μικρές ορολογικές διαφορές, όλες οι γλωσσικές αποδόσεις αυτής της τριακοστής ένατης αιτιολογικής σκέψης συνηγορούν υπέρ μιας ερμηνείας αποκλείουσας από την έννοια της αποκτήσεως τη δημιουργία των στοιχείων που περιέχονται στη βάση δεδομένων.

42 Η δέκατη ένατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας, σύμφωνα με την οποία η συμπίληση διαφόρων μουσικών εκτελέσεων σε ένα CD δεν αποτελεί επαρκώς ουσιώδη επένδυση ώστε να προστατεύεται βάσει του δικαιώματος ειδικής φύσεως, παρέχει ένα πρόσθετο επιχείρημα υπέρ αυτής της ερμηνείας. Από την αιτιολογική αυτή σκέψη προκύπτει συγκεκριμένα ότι τα μέσα που χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία των έργων ή των στοιχείων που περιλαμβάνονται στη βάση δεδομένων, εν προκειμένω σε ένα CD, δεν μπορούν να εξομοιωθούν με επένδυση συνδεδεμένη με την απόκτηση του περιεχομένου της εν λόγω βάσεως και δεν μπορούν κατά συνέπεια να λαμβάνονται υπόψη για την εκτίμηση του ουσιώδους χαρακτήρα της επενδύσεως που συνδέεται με τη δημιουργία της βάσεως αυτής.

43 Η έννοια της επενδύσεως που συνδέεται με τον έλεγχο του περιεχομένου της βάσεως δεδομένων πρέπει να νοείται ως σημαίνουσα τα μέσα που χρησιμοποιούνται, προκειμένου να εξασφαλισθεί η πιστότητα των πληροφοριών που περιέχονται στην εν λόγω βάση, για τον έλεγχο της ακρίβειας των αναζητούμενων στοιχείων, κατά τη δημιουργία της βάσεως αυτής, καθώς και κατά την περίοδο λειτουργίας της. Η έννοια της επενδύσεως που συνδέεται με την παρουσίαση του περιεχομένου της βάσεως δεδομένων αφορά τα μέσα που χρησιμοποιούνται για να αποκτήσει η εν λόγω βάση τη λειτουργία επεξεργασίας των πληροφοριών, ήτοι τα μέσα που χρησιμοποιούνται για τη συστηματική ή μεθοδική διευθέτηση των στοιχείων που περιέχονται στη βάση αυτή, καθώς και για την οργάνωση της δυνατότητας ατομικής προσβάσεως στα στοιχεία αυτά.

44 Η επένδυση που συνδέεται με τη δημιουργία της βάσεως δεδομένων μπορεί να συνίσταται στη χρησιμοποίηση ανθρώπινων, οικονομικών, τεχνικών πόρων ή μέσων, αλλά πρέπει να είναι ουσιώδης από ποσοτικής ή ποιοτικής απόψεως. Η ποσοτική εκτίμηση αναφέρεται σε μέσα που μπορούν να εκφραστούν αριθμητικά και η ποιοτική εκτίμηση σε μη ποσοτικοποιήσιμες προσπάθειες, όπως είναι η διανοητική προσπάθεια ή μια δαπάνη ενέργειας, όπως τούτο προκύπτει από την έβδομη, την τριακοστή ένατη και την τεσσαρακοστή αιτιολογική σκέψη.

45 Στο πλαίσιο αυτό, το γεγονός ότι η δημιουργία μιας βάσεως δεδομένων συνδέεται με την άσκηση μιας κύριας δραστηριότητας στο πλαίσιο της οποίας το πρόσωπο που δημιουργεί τη βάση αποτελεί επίσης τον δημιουργό των στοιχείων που περιέχονται στη βάση αυτή δεν αποκλείει, αυτό καθεαυτό, ότι το πρόσωπο αυτό μπορεί να ζητήσει το ευεργέτημα της προστασίας βάσει του ειδικής φύσεως δικαιώματος, υπό την προϋπόθεση ότι θα αποδείξει ότι η απόκτηση των εν λόγω στοιχείων, ο έλεγχός τους ή η παρουσίασή τους, κατά την έννοια που καθορίστηκε στις σκέψεις 40 έως 43 της παρούσας αποφάσεως, συνεπαγόταν ουσιώδη ποσοτική ή ποιοτική επένδυση, ανεξάρτητη από τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν για τη δημιουργία των στοιχείων αυτών.

46 Συναφώς, ναι μεν η αναζήτηση των δεδομένων και ο έλεγχος ακριβείας τους κατά τη δημιουργία της βάσεως δεδομένων δεν απαιτούν, κατ' αρχήν, από τον δημιουργό της βάσεως αυτής τη χρησιμοποίηση ειδικών μέσων, καθόσον πρόκειται για δεδομένα τα οποία αυτός δημιούργησε ή τα οποία έχει στη διάθεσή του, πλην όμως η συλλογή των δεδομένων αυτών, η συστηματική ή η μεθοδική διευθέτησή τους εντός της βάσεως, η οργάνωση της δυνατότητας ατομικής προσβάσεως στα στοιχεία αυτά και ο έλεγχος της ακρίβειάς τους καθ' όλη τη διάρκεια λειτουργίας της βάσεως μπορούν να απαιτούν ουσιώδη ποσοτική ή/και ποιοτική επένδυση, κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας.

47 Στην υπόθεση της κύριας δίκης, τα μέσα που χρησιμοποιούνται για τον καθορισμό, στο πλαίσιο της διοργανώσεως πρωταθλημάτων ποδοσφαίρου, των ημερομηνιών, των ωραρίων και των γηπεδούχων και φιλοξενούμενων ομάδων, που αφορούν τις συναντήσεις των διαφόρων ημερών των πρωταθλημάτων αυτών, αντιστοιχούν, όπως υποστηρίζουν ο ΟΠΑΠ και η Βελγική, η Αυστριακή και η Πορτογαλική Κυβέρνηση, σε επένδυση συνδεδεμένη με τη δημιουργία του προγράμματος των συναντήσεων αυτών. Μια τέτοια επένδυση, που αφορά την ίδια τη διοργάνωση των πρωταθλημάτων, συνδέεται με τη δημιουργία των δεδομένων που περιέχονται στην επίμαχη βάση, ήτοι των δεδομένων που αφορούν εκάστη συνάντηση των διαφόρων πρωταθλημάτων. Η επένδυση αυτή δεν μπορεί συνεπώς να ληφθεί υπόψη στο πλαίσιο του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας.

48 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να εξετασθεί, χωρίς να ληφθεί υπόψη η διαλαμβανόμενη στην προηγούμενη σκέψη επένδυση, αν η απόκτηση, ο έλεγχος ή η παρουσίαση του περιεχομένου ενός προγράμματος ποδοσφαιρικών αγώνων καταδεικνύουν ουσιώδη ποιοτική ή ποσοτική επένδυση.

49 Η αναζήτηση και η συγκέντρωση των δεδομένων που συνιστούν το πρόγραμμα των ποδοσφαιρικών συναντήσεων δεν απαιτούν ιδιαίτερη προσπάθεια εκ μέρους των επαγγελματικών ενώσεων. Είναι, συγκεκριμένα, αναπόσπαστα συνδεδεμένες με τη δημιουργία των δεδομένων αυτών, στην οποία μετέχουν ευθέως οι εν λόγω ενώσεις ως υπεύθυνες για τη διοργάνωση των πρωταθλημάτων ποδοσφαίρου. Η απόκτηση του περιεχομένου ενός προγράμματος ποδοσφαιρικών συναντήσεων δεν απαιτεί συνεπώς καμία επένδυση αυτοτελή σε σχέση με την επένδυση που απαιτεί η δημιουργία των δεδομένων που περιέχονται στο πρόγραμμα αυτό.

50 Οι επαγγελματικές ενώσεις ποδοσφαίρου δεν πρέπει να καταβάλουν καμία ιδιαίτερη προσπάθεια για τον έλεγχο της ακρίβειας των δεδομένων που αφορούν τις συναντήσεις των πρωταθλημάτων κατά την κατάρτιση του προγράμματος, καθόσον οι εν λόγω ενώσεις μετέχουν ευθέως στη δημιουργία των δεδομένων αυτών. Όσον αφορά τον έλεγχο της ακρίβειας του περιεχομένου των προγραμμάτων των αγώνων κατά τη διάρκεια της αγωνιστικής περιόδου, αυτός συνίσταται, όπως προκύπτει από τις παρατηρήσεις της Fixtures, στην προσαρμογή ορισμένων δεδομένων των προγραμμάτων αυτών ανάλογα με την ενδεχόμενη αναβολή μιας συναντήσεως ή μιας ημέρας του πρωταθλήματος που αποφασίστηκε από τις ενώσεις ή κατόπιν διαβουλεύσεως με αυτές. Ένας τέτοιος έλεγχος δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι καταδεικνύει ουσιώδη επένδυση.

51 Η παρουσίαση ενός προγράμματος ποδοσφαιρικών συναντήσεων συνδέεται, και αυτή, στενά με τη δημιουργία των δεδομένων που συνιστούν το πρόγραμμα αυτό. Κατά συνέπεια, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι απαιτεί επένδυση αυτοτελή σε σχέση με την επένδυση που συνδέεται με τη δημιουργία των συστατικών δεδομένων.

52 Επομένως, ούτε η απόκτηση ούτε ο έλεγχος ούτε η παρουσίαση του περιεχομένου ενός προγράμματος ποδοσφαιρικών συναντήσεων καταδεικνύουν ουσιώδη επένδυση δυνάμενη να δικαιολογήσει το ευεργέτημα της προστασίας βάσει του ειδικής φύσεως δικαιώματος που θεσπίζει το άρθρο 7 της οδηγίας.

53 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στα δύο πρώτα υποβληθέντα ερωτήματα πρέπει να δοθεί η ακόλουθη απάντηση:

- Η έννοια της βάσεως δεδομένων, κατά το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας, αφορά κάθε συλλογή περιέχουσα έργα, δεδομένα ή άλλα στοιχεία, τα οποία μπορούν να χωριστούν τα μεν από τα δε χωρίς να επηρεαστεί η αξία του περιεχομένου τους, και περιλαμβάνουσα μια μέθοδο ή ένα σύστημα, οποιασδήποτε φύσεως, που να καθιστά δυνατή την ανεύρεση εκάστου των συστατικών της στοιχείων.
- Ένα πρόγραμμα ποδοσφαιρικών συναντήσεων όπως τα επίμαχα στην υπόθεση της κύριας δίκης συνιστά βάση δεδομένων κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 2, της οδηγίας.
- Η έννοια της επενδύσεως που συνδέεται με την απόκτηση του περιεχομένου μιας βάσεως δεδομένων κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας πρέπει να νοείται ως σημαίνουσα τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την αναζήτηση υφισταμένων στοιχείων και τη συγκέντρωσή τους στην εν λόγω βάση. Η έννοια αυτή δεν περιλαμβάνει τα μέσα που χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία των στοιχείων που συνιστούν το περιεχόμενο μιας βάσεως δεδομένων. Στο πλαίσιο της κατάρτισης ενός προγράμματος ποδοσφαιρικών συναντήσεων για τη διοργάνωση πρωταθλημάτων ποδοσφαίρου, η έννοια αυτή δεν αφορά συνεπώς τα μέσα που χρησιμοποιούνται για τον καθορισμό των ημερομηνιών, των ωραρίων και των ζευγών των ομάδων που αφορούν τις διάφορες συναντήσεις των πρωταθλημάτων αυτών.

54 Κατόπιν των προεκτεθέντων, παρέλκει πλέον η απάντηση στο τρίτο υποβληθέν ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

55 Δεδομένου ότι η διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφαινεται:

Η έννοια της βάσεως δεδομένων, κατά το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 96/9/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαρτίου 1996, σχετικά με τη νομική προστασία των βάσεων δεδομένων, αφορά κάθε συλλογή περιέχουσα έργα, δεδομένα ή άλλα στοιχεία, τα οποία μπορούν να χωριστούν τα μεν από τα δε χωρίς να επηρεαστεί η αξία του περιεχομένου τους, και περιλαμβάνουσα μια μέθοδο ή ένα σύστημα, οποιασδήποτε φύσεως, που να καθιστά δυνατή την ανεύρεση εκάστου των συστατικών της στοιχείων.

Ένα πρόγραμμα ποδοσφαιρικών συναντήσεων όπως τα επίμαχα στην υπόθεση της κύριας δίκης συνιστά βάση δεδομένων κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 96/9.

Η έννοια της επενδύσεως που συνδέεται με την απόκτηση του περιεχομένου μιας βάσεως δεδομένων κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 96/9 πρέπει να νοείται ως σημαίνουσα τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την αναζήτηση υφισταμένων στοιχείων και τη

συγκέντρωσή τους στην εν λόγω βάση. Η έννοια αυτή δεν περιλαμβάνει τα μέσα που χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία των στοιχείων που συνιστούν το περιεχόμενο μιας βάσεως δεδομένων. Στο πλαίσιο της κατάρτισεως ενός προγράμματος ποδοσφαιρικών συναντήσεων για τη διοργάνωση πρωταθλημάτων ποδοσφαίρου, η έννοια αυτή δεν αφορά συνεπώς τα μέσα που χρησιμοποιούνται για τον καθορισμό των ημερομηνιών, των ωραρίων και των ζευγών των ομάδων που αφορούν τις διάφορες συναντήσεις των πρωταθλημάτων αυτών.

(υπογραφές)